

OSTRAVAN.CZ

1. Opera Šarlatán v režii Ondřeje Havelky funguje jako lék s nevyzpytatelnými účinky

11.10.2024 ostravan.cz - Milan Bátor

[Odkaz na originál](#)**Klíčová slova:** divadle; divadlo; Jakub; Jakuba; Klecker; Kleckera; moravskoslezské; moravskoslezském; Národní; Národním; Ostravě

Nikdy se nedozvíme, jak to skutečně bylo. Legendy ostatně nejsou od toho, abychom se dozvěděli pravdu, ale abychom uvěřili pověstem o podivuhodných věcech a zázracích. Možná na to myslel i Pavel Haas, když v roce 1934 začal psát po vzoru svého učitele Leoše Janáčka vlastní libreto na motivy románu německého spisovatele Josefa Wincklera. Z vrstevnatého příběhu o životě barokního kočovného lékaře Johanna Andree Eisenbarta pro svůj účel vybral jen několik dějových sekvencí, které poskládal do sedmi rozdílných obrazů. Opera byla dokončena o tři roky později a brněnská premiéra, která se odehrála jen pár měsíců před Mnichovskou dohodou, se stala senzací s pochvalnými recenzemi kritiků a úspěchem u obecnosti. Ještě v prosinci roku 1938 Haas obdržel za Šarlatána prestižní cenu Jubilejní nadace Bedřicha Smetany, potom se však nad operou zavřela na dlouhá léta voda. Nová ostravská inscenace má všechny atributy výtečného dramaturgického počínu. Režie Ondřeje Havelky na rozdíl od předešlé operní inscenace Janáčkovy Bystroušky v režii Itzika Galiliiho neklouže po povrchu, ale přichází s detailní promyšlenou koncepcí. Ta se odráží nejen ve výrazných individuálních výkonech a filigránské imaginaci, ale především v samostatném řešení některých peripetií děje. Havelka Šarlatána vykresluje jako muže, který není ani dobrý, ani zlý. Umí milovat i nenávidět, dokáže vyléčit, ale je děsivý ve své zhoubné pomstě.

Marek Žihla a Pavol Kubáň. (Foto: Martin Popelář)

Havelka svou inscenaci prošpikoval znamenitými nápady. Ať už jde o vitální filmové prvky, pyrotechnické efekty, herecké finesy nebo strhující tempo, v každém okamžiku se zřetelně odráží jeho velká fantazie, důvtipný postřeh a smysl pro gradaci. Nic nechybí a nic nepřebývá. Havelkova koncepce má švih, eleganci a vtip, který je pro odlehčení občas příliš komplikované hudby naprosto zásadní. Jeho režie ponechává spoustu otázek, což je v případě natolik mysteriózní postavy, jakou byl lidový lékař Pustrpalk, ta nejlepší z možných cest. Havelka přitom intuitivně vystihl mnoho dalších vrstev příběhu, které od nenáročné komedie vedou až k podobnosti o zmařené lásce. Závěr opery se nese bezmála v duchu mysteriózních filmů Davida Lynche.

S víceznačným režijním pojetím ideálně koresponduje nádherná scéna Jakuba Kopeckého, která působí pohádkově a groteskně. Theatrum Mundi sugestivně podporují také pestrobarevné kostýmy Kateřiny Štefkové, které výstižně charakterizují nejrůznější figurky, stavy a profese. Pohybová spolupráce Jany Hanušové se zrcadlí v sérii akrobatických prvků, honiček, soubojů a především v dobře zvládnutém načasování, které je pro značný počet postav na jevišti naprosto zásadní.

Z inscenace Šarlatán. (Foto: Martin Popelář)

Čtvrteční premiéru ovládl slovenský operní pěvec Pavol Kubáň. Jeho výkon přesvědčil pěvecky dokonalou znělostí jeho sytého a melodického barytonu. Po herecké stránce Kubáň náročnou postavu spíše odlehčil než obtěžal teatrálními gesty. Jeho svižné pojetí odpovídalo dramatickému posunu děje, který začíná jako lidová taškařice a končí jako existenciální zamyšlení nad pomíjivostí lidského života. V závěrečné dějové fázi našel Kubáň správné herecké prostředky pro vyjádření nehasnoucí lidské touhy a odhodlání až do úplného konce.

Rozinu ztvárnila sopranistka Eva Dřízgová-Jirušová jako energickou ženu, která se snaží zabránit manželskému rozkolu všemi prostředky. O výrazné pojetí se postarali Václav Čížek, Josef Škarka, Vincenc Ignác Novotný, Rudolf Medňanský, Michael Kubečka a Petr Urbánek. Všichni tvoří svérázné společenstvo nesourodých postavíček, které jsou kam vítr, tam plášt, a myslí hlavně na svůj vlastní prospěch. Hlavně oni jsou strůjci mnoha zábavných gagů a eskapád, které osvěžují diváka.

Zleva Eva Dřízgová-Jirušová, Kateřina Hebelková a Pavol Kubáň. (Foto: M. Popelář)

Znamení výkon představila mezzosopranistka Kateřina Hebelková, která zvládla náročnou pohybové/převlekové kreační dala své postavě osobní charisma i skvělé pěvecké podání. Z plejády dalších postav uveďme alespoň krásně bláznivého krále Pavla Divína a zhrzeného Joachima Martina Gurbaľa. Sluší se ale dodat, že v této inscenaci mají všichni své místo, které zapadá do celkového kontextu. I to patří k vynikajícím vlastnostem nové ostravské inscenace.

Naš výčet by nebyl kompletní bez hodnocení sborových a instrumentálních výkonů. Hudební nastudování **Jakuba Kleckera** nezanedbalo ani jeden z mnoha rozličných aspektů strukturně bohatého díla. Orchester pod jeho přesným vedením hrál barevně, se smyslem pro krásný zvuk, který někdy bývá u moderní hudby zbytečně nivelizován. Klecker dokázal v Haasově partituru rozklíčovat všechny názvuky na estetiku Bohuslava Martinů, Pařížské šestky či Carla Orffa. Několik drobných škrtů jednoznačně prospělo lepšímu spádu, ale nikoliv za cenu rozklížení opery do zbytečné překotnosti. Naopak je nutno velmi vyzdvihnout bezpečnou souhru a skvělé individuální výkony ve dřevěch, žestích i dalších nástrojích.

Z inscenace Šarlatán. (Foto: Martin Popelář)

S podobnou noblesou a nasazením se zapojil do Šarlatána také sbor připravený minuciózně Jurijem Galatenkem. Není tajemstvím, že tento sbormistr má pro hudbu 20. století a současnou produkci zvláštní slabost, která se odráží v jeho často naprosto dokonalém pochopení sémantiky díla. Nejinak tomu bylo také v našem případě, kdy sbor zaujal nezastupitelné místo.

Ostravská inscenace Šarlatána vzbudila hned napoprvé obrovský ohlas. Je to s podivem, neboť jde o dílo poměrně posluchačsky náročné. Haas imanentně tušil, že mu pod rukama vzniká mimořádné dílo a rozhodně si svou situaci nijak neulehčil. Přesto byl výsledný dojem z díla velmi osvěžující, hravý, bezprostřední a smyslově plný.

Když někdo slaví narozeniny, obvykle bývá obdarován. Včera "oslavil" kulaté narozeniny sám Ondřej Havelka, ale ten největší dar připravil on sám. Jeho inscenace velmi pravděpodobně udělá radost mnoha lidem. Havelka rád dělá věci z gruntu a to platí také o

jeho režii nové inscenace opery Šarlatán od Pavla Haase.

Její premiéra v **Národním divadle moravskoslezském** zazněla přesně v den Havelkových sedmdesátin. Kdo jiný by dokázal z pokoutního prodáváče pochybných lektvarů, mastí a bizarních operací udělat Šarlatána, kterého si jednoduše zamilujete.

*

Šarlatán. Hudba: Pavel Haas. Režie: Ondřej Havelka. Scéna: Jakub Kopecký. Kostýmy: Kateřina Štefková. Hudební nastudování: **Jakub Klecker**. Recenze je psaná z první premiéry, kterou uvedlo **Národní divadlo moravskoslezské** v **Ostravě** ve čtvrtek 10. října 2024.

URL | <https://www.ostravan.cz/87176/opera-sarlatan-v-rezii-ondreje-havelky-funguje-jako-lek-s-nevyzpytatelnymi-ucinky/>

[« zpět na začátek](#)

Opera Šarlatán v režii Ondřeje Havelky funguje jako lék s nevyzpytatelnými účinky

11.10.2024 19:34 [Milan Bátor](#) [Divadlo](#) [Recenze](#)

Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě představilo první operní premiéru aktuální sezony. Šarlatán skladatele Pavla Haase přináší příběh kočovného lékaře opředeného nejedním tajemstvím. Režii připravil Ondřej Havelka, scénu Jakub Kopecký a kostýmy Kateřina Štefková. Titulní roli ve čtvrté ztvárnil vynikajícím způsobem Pavol Kubáň. Spoluúčinkovali sólisté, sbor a operní orchestr Národního divadla moravskoslezského pod taktovkou Jakuba Kleckera, který dílo po hudební stránce nastudoval.

[Zvětšit](#)

[obrázek](#)

Kateřina Hebelková a Pavol Kubáň v inscenaci Šarlatán.

Foto: Martin Popelář

Nikdy se nedozvíme, jak to skutečně bylo. Legendy ostatně nejsou od toho, abychom se dozvěděli pravdu, ale abychom uvěřili pověstem o podivuhodných věcech a zázracích. Možná na to myslel i *Pavel Haas*, když v roce 1934 začal psát po vzoru svého učitele *Leoše Janáčka* vlastní libreto na motivy románu německého spisovatele *Josefa Wincklera*. Z vrstevnatého příběhu o životě barokního kočovného lékaře *Johanna Andream Eisenbarta* pro svůj účel vybral jen několik dějových sekvencí, které poskládal do sedmi rozdílných obrazů. Opera byla dokončena o tři roky později a brněnská premiéra, která se odehrála jen pár měsíců před Mnichovskou dohodou, se stala senzací s pochvalnými recenzemi kritiků a úspěchem u obecnosti. Ještě v prosinci roku 1938 Haas obdržel za Šarlatána prestižní cenu Jubilejní nadace *Bedřicha Smetany*, potom se však nad operou zavřela na dlouhá léta voda.

Nová ostravská inscenace má všechny atributy výtečného dramaturgického počínu. Režie *Ondřeje Havelky* na rozdíl od předešlé operní inscenace *Janáčkovy Bystroušky* v režii *Itzika Galiliiho* neklouže po povrchu, ale přichází s detailní promyšlenou koncepcí. Ta se odráží nejen ve výrazných individuálních výkonech a filigránské imaginaci, ale především v samostatném řešení některých

peripetii děje. Havelka Šarlatána vykresluje jako muže, který není ani dobrý, ani zlý. Umí milovat i nenávidět, dokáže vyléčit, ale je děsivý ve své zhoubné pomstě.

Marek Žihla a Pavol Kubáň. (Foto: Martin Popelář)

Havelka svou inscenaci prošpikoval znamenitými nápady. Ať už jde o vitální filmové prvky, pyrotechnické efekty, herecké finesy nebo strhující tempo, v každém okamžiku se zřetelně odráží jeho velká fantazie, důvtipný postřeh a smysl pro gradaci. Nic nechybí a nic nepřebývá. Havelkova koncepce má švih, eleganci a vtip, který je pro odlehčení občas příliš komplikované hudby naprosto zásadní. Jeho režie ponechává spoustu otázek, což je v případě natolik mysteriózní postavy, jakou byl lidový lékař Pustrpalk, ta nejlepší z možných cest. Havelka přitom intuitivně vystihl mnoho dalších vrstev příběhu, které od nenáročné komedie vedou až k podobenství o zmařené lásce. Závěr opery se nese bezmála v duchu mysteriózních filmů Davida Lynche.

S význačným režijním pojetím ideálně koresponduje nádherná scéna *Jakuba Kopeckého*, která působí pohádkově a groteskně. Theatrum Mundi suggestivně podporují také pestrobarevné kostýmy *Kateřiny Štefkové*, které výstižně charakterizují nejrůznější figurky, stavy a profese. Pohybová spolupráce *Jany Hanušové* se zrcadlí v sérii akrobatických prvků, honiček, soubojů a především v dobře zvládnutém načasování, které je pro značný počet postav na jevišti naprosto zásadní.

Z inscenace Šarlatán. (Foto: Martin Popelář)

Čtvrteční premiéru ovládl slovenský operní pěvec *Pavol Kubáň*. Jeho výkon přesvědčil pěvecky dokonalou znělostí jeho sytého a melodického barytonu. Po herecké stránce Kubáň náročnou postavu spíše odlehčil než obtěžkal teatrálními gesty. Jeho svižné pojetí odpovídalo dramatickému posunu děje, který začíná jako lidová taškařice a končí jako existenciální zamyšlení nad pomíjivostí lidského života. V závěrečné dějové fázi našel Kubáň správné herecké prostředky pro vyjádření nehasnoucí lidské touhy a odhodlání až do úplného konce.

Rozinu ztvárnila sopranistka *Eva Dřízgová-Jirušová* jako energickou ženu, která se snaží zabránit manželskému rozkolu všemi prostředky. O výrazné pojetí se postarali *Václav Čížek*, *Josef Škarka*, *Vincenc Ignác Novotný*, *Rudolf Medňanský*, *Michael Kubečka* a *Petr Urbánek*. Všichni tvoří svérázné společenstvo nesourodých postavíček, které jsou kam vítr, tam plášť, a myslí hlavně na svůj vlastní prospěch. Hlavně oni jsou strůjci mnoha zábavných gagů a eskapád, které osvěžují diváka.

Zleva Eva Dřízgová-Jirušová, Kateřina Hebelková a Pavol Kubáň. (Foto: M. Popelář)

Znamení výkon představila mezzosopranistka *Kateřina Hebelková*, která zvládla náročné pohybové/převlekové kreace a dala své postavě osobní charisma i skvělé pěvecké podání. Z plejády dalších postav uveďme alespoň krásně bláznivého krále *Pavla Divína* a zhrzeného Joachima *Martina Gurbaľa*. Sluší se ale dodat, že v této inscenaci mají všichni své místo, které zapadá do celkového kontextu. I to patří k vynikajícím vlastnostem nové ostravské inscenace.

Náš výčet by nebyl kompletní bez hodnocení sborových a instrumentálních výkonů. Hudební nastudování *Jakuba Kleckera* nezanedbalo ani jeden z mnoha rozličných aspektů strukturně bohatého díla. Orchester pod jeho přesným vedením hrál barevně, se smyslem pro krásný zvuk, který někdy bývá u moderní hudby zbytečně nivelizován. Klecker dokázal v Haasově partituře rozklíčovat všechny názvuky na estetiku Bohuslava Martinů, Pařížské šestky či Carla Orffa. Našel prvky osobitosti a dal jim správnou rytmickou pregnanci a harmonicky neotřelý zvuk. Několik drobných škrťů jednoznačně prospělo lepšímu spádu, ale nikoliv za cenu rozklížení opery do zbytečné překotnosti. Naopak je nutno velmi vyzdvihnout bezpečnou souhru a skvělé individuální výkony ve dřevěch, žestích i dalších nástrojích.

Z inscenace Šarlatán. (Foto: Martin Popelář)

S podobnou noblesou a nasazením se zapojil do Šarlatána také sbor připravený minuciózně *Jurijem Galatenkem*. Není tajemstvím, že tento sbormistr má pro hudbu 20. století a současnou produkci zvláštní slabost, která se odráží v jeho často naprosto dokonalém pochopení sémantiky díla. Nejinak tomu bylo také v našem případě, kdy sbor zaujal nezastupitelné místo.

Ostravská inscenace Šarlatána vzbudila hned napoprvé obrovský ohlas. Je to s podivem, neboť jde o operu posluchačsky a zejména interpretačně náročnou. Haas imanentně tušil, že mu pod rukama vzniká mimořádné dílo a rozhodně si svou situaci nijak neusnadnil. Přesto je výsledný dojem z nové inscenace velmi osvěžující, hravý, bezprostřední a smyslově plný.

Když někdo slaví narozeniny, obvykle bývá obdarován. Včera „oslavil“ kulaté narozeniny sám *Ondřej Havelka*, ale ten největší dar připravil on sám. Jeho inscenace velmi pravděpodobně udělá radost mnoha lidem. Havelka rád dělá věci z gruntu a to platí také o jeho režii nové inscenace opery Šarlatán od Pavla Haase.

Její premiéra v Národním divadle moravskoslezském zazněla přesně v den Havelkových sedmdesátin. Kdo jiný by dokázal z pokoutního prodavače pochybných lektvarů, mastí a bizarních operací udělat Šarlatána, kterého si jednoduše zamilujete.

*

Šarlatán. Hudba a libreto: Pavel Haas. Režie: Ondřej Havelka. Scéna: Jakub Kopecký. Kostýmy: Kateřina Štefková. Hudební nastudování: Jakub Klecker. Recenze je psaná z první premiéry, kterou uvedlo Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě ve čtvrtek 10. října 2024.

Milan Bátor